

Módszertani kérdések a nyelvoktatásban

Kontra H. Edit könyve elsősorban angol szakos egyetemi hallgatók számára íródott, de gyakorló tanárok is haszonnal forgathatják módszertani ismereteik rendszerezése céljából. Maga a könyv azonban nem helyettesíti a primér szakirodalmat, könyveket és cikkeket, amelyek az alapvető ismeretek elsajátításához nélkülözhetetlenek, valamint szükség van az ismereteken alapuló készségek alkalmazására, kipróbálására és begyakorlására is.

A mikor azonban összefüggően kell számot adni a módszertani ismeretekről (például egy államvizsgán), akkor megbízható és átfogó áttekintést nyújt azokról a területekről, amelyek a követelményrendszerben szerepelnek, segít tisztázni a fogalmakat, megvilágítani a területek közötti összefüggéseket, és rámutat az elmélet és gyakorlat kapcsolatára is. Az összefoglaló kérdések és feladatok lehetővé teszik a könyv interaktív használatát, a fejezetek végén található bibliográfia pedig a további tájékozódást segíti.

Kontra könyv bevezetésében a mit, hogyan és miért kérdések felvetésével rávilágít az elmélet, a repertoár és a gyakorlat összefüggésének fontosságára, s a reflektív modell bemutatásán keresztül a kreatív, döntésképes professzionális tanáreszmény mellett tör lándzsát. Ezek után a szerző sorra veszi azokat az alapkészségeket, amelyek fejlesztése a nyelvoktatás homlokterében áll. A receptív készségek kettős megközelítésén, a részletektől az egész felé történő adatfeldolgozáson, valamint az egésztől a részletek felé történő fogalomvezérelt megközelítésen keresztül eljut az interaktív megközelítésig, ahol a befogadó interakcióba kerül a szöveggel, és ahol az értelmezést a világról szerzett ismeretek mellett a társadalmi és kulturális beágyazódás is befolyásolja. Ezenkívül foglalkozik a szövegtípusok sajátosságaival, az értési célok és stratégiák fontosságával és a készségfejlesztés módszereivel.

A produktív készségekhez a szerző szerint a receptív készségeken keresztül vezet az út. Az íráskészség tárgyalása során a

szövegközpontú, kommunikatív, önkifejezés tanítására – amely felhasználja az írásfolyamat természetes lépéseinek (anyaggyűjtés, szerkesztés, döntés a stílusról, javítás, véglegesítés) – helyezi a hangsúlyt, s kiemelten foglalkozik a visszajelzés fontosságával az egész folyamatban. A szóbeli kommunikációt Kontra szociokulturális tevékenységként fogja fel (hasonlóan a Közös Európai Keretekhez) és a kommunikatív részkompetenciákon keresztül ajánlja a fejlesztését. Felhívja az olvasók figyelmét a nyelvhelyesség és a beszédfolyamatosság kiegyensúlyozásának fontosságára, a hibajavítás módszereire, és gyakorlat-tipológiával is szolgál, valamint minden egyes készség tárgyalásánál külön kitér a tesztelési módszerekre és a módszerek tanulásra gyakorolt visszahatására.

A nyelvtani készségek fejlesztését a szerző a forma, jelentés, használat és kontextus összefüggésében mutatja be, tárgyalva az audiolingvális, kommunikatív és kognitív tanulásokat is. A szókincs fejlesztését a nyelvtani készségek fejlesztésével azonos súlyúnak látja, s fontos szerepet tulajdonít a szószerkezeteknek. A módszerek tárgyalásánál a szavak értelmezésétől a memóriában való raktározáson keresztül az előhívásig és a kontextus szerepéig minden kognitív folyamat fontosságára rámutat, és a módszereket ezekhez igazítja.

A készségek számbavétele után Kontra Edit a tanítás tervezésének különböző szintjeit mutatja be az óravezetés nagy vonalakban való tervezésétől a finomhangolásig (az óra céljának meghatározása, az óra nagy egységei, tevékenységek, azok

lépései, interakciós formák megtervezése). A tanegységek tervezését elhelyezi a nagyobb kontextusokban is, mint a tanmenet, tanterv, illetve a Közös Európai Keretek fogalmi rendszere. Foglalkozik a tankönyv szerepével és kiválasztásának elveivel, hiszen a különböző életkorok különböző módszereket és megközelítéseket kívánnak. Könyvében külön foglalkozik a kisgyerekek tanításának módszertani sajátosságaival is. Az osztálytermi munka során tárgyalja a csoportdinamika, a tanulói szerepek és a motiváció kérdését. A tanítás tartalmainak tekintetében pedig kitér a fordítás sajátosságaira, az irodalom felhasználhatóságára a nyelvórákon, a kulturális ismeretek és készségek szerepére, valamint árnyaltan mutatja be a tesztelés fontosságát a különböző résztvevők szempontjából. Végül bevezet a tesztelés alapfogalmaiba, módszereibe, s hangsúlyozza a tanulásra való visszahatás jelentőségét.

A könyv a módszertan mai, módszereken túli korszakával zárul: Kontra felvilágosítja az eklekticizmus dilemmáit, a hu-

manisztikus módszereket és összefoglalja a gyakorlat során bevált alapelveket, majd kitekintést nyújt a magyarországi idegen nyelvvoktatás helyzetére.

A könyv a témákat fontosságuknak megfelelően, arányosan, sokoldalúan, elfogulásmentesen tárgyalja. A módszerek és megközelítések kritikáját is bemutatja, választási lehetőségeket kínál, de ahol kell, határozott állást foglal. Hiányos jegyzetek, átrághatatlanok tűnő és ezért elhanyagolt olvasmánylisták helyett alapos, fogalmilag világos, a legmodernebb ismereteket tartalmazó, megbízható, jól tanulható összefoglalást ad a módszertani ismeretokről, így egy olyan "szolgáltatást" biztosít a hallgatók számára, amely a minőségi tanulást segíti.

Kontra H. Edit (2006): *Az angol nyelv tanításának legfontosabb módszertani kérdései*. Okker Kiadó, Budapest.

Szálkáné Gyapay Márta
Toldy Ferenc Gimnázium

Az iskola időarcai

Meleg Csilla új könyvében is az egészségnevelésről beszél – csak hogy másképpen, más összefüggésekben, mint eddig tette (l. "Egészség". (2000) Új Pedagógiai Szemle, 12. EGÉSZ-SÉG (Lelki egészségvédelem és iskolafejlesztés). (2001) Pécsi Tudományegyetem, Pécs.). Az iskola időarcai ezért – bár a tárgyat ismerni véljük – meglepően új és kihívóan érdekes könyv, nagy léptékű hozzájárulás ahhoz, hogy megértsük a modern nevelésszociológia paradigmaváltását.

Ezt a paradigmaváltást – ha ugyan érdemes még az agyoncépelt kifejezést használni – alighanem az európai posztmodern gondolkodáshoz kapcsolhatjuk. A posztmodern gondolkodás kezdeményezői, a francia Derrida, Lyotard vagy a szociológusok közt leginkább ismert Foucault azzal lépnek föl az 1980-as évek filozófiai diskurzusaiban, hogy új korszak kezdődött el, az előzőt pedig, amely büszkén modernnek titulálta magát, illene végre lezárunk. Az új korszak – mivel követi azt, amit modernnek nevez-

nek – poszt-modern. Vagyis mindannak vége, amelyet a 20. század vívmányának tekintettünk; így sokszor épp az ellenkezője igaz annak, amit eddig fontosnak és igaznak véltünk. A posztmodern ezért a 20. század első felének – vagy még inkább az 1960-as évek végéig tartó szakaszának – a tagadása. Megelőlegezte az ezredfordulót, még mielőtt az ezredforduló elérkezett volna.

A posztmodern alapjában véve filozófusok találmánya; de olyan hatásosnak bizonyult, hogy hivatkozási alapként és gon-